

Saari Antti (2006).

Elinikäisen oppimisen Panopticon

Elinikäistä oppimista koskevan keskustelun taustalla nähdään usein viimeaikaiset yhteiskunnallisten rakenteiden muutokset, kuten palkkatyöyhteiskunnan murtuminen, kansainvälisen taloudellisen kilpailun kiristyminen ja siirtyminen kohti informaatioyhteiskuntaa. Tässä viitekehysessä elinikäinen oppiminen näyttääytyy tapana jäsentää oppimisen ehtoja nyky-yhteiskunnassa.

Artikkelissa pyritään tuomaan keskusteluun uusi näkökulma tulkitsemalla elinikäisen oppimisen diskurssia ranskalaisen filosofin ja historioitsijan Michel Foucault'n tuotannon sekä foucault'laista näkökulmaa hyödyntävien kasvatustieteilijöiden viitekehuksesta käsin. Modernin vallankäytön historiaa tutkiessaan Foucault kirjoittaa Panopticonista, modernin aikakauden yksilöihin kohdistuvan pedagogisen hallinnan ja ihmistieteellisen tiedonmuodostuksen apparaatista, joka on muotoutunut tehtaiden koulujen ja vankiloiden kaltaisissa kurinpidollisissa instituutioissa.

Foucault'laisten kasvatustieteilijöiden mukaan kyseisen tarkastelutavan avulla voidaan analysoida elinikäisen oppimisen diskurssia sekä sen jatkuvuuksia ja muutoksia suhteessa modernin hallinnan perinteisiin. Foucault'lainen hallinnan analyysi tapahtuu kolmen toisensa risteävän ulottuvuuden, tieteellisen tiedon, hallinnan ja subjektivaation muotojen viitekehysessä. Sen avulla voidaan kysyä, millä tavoin asiantuntijatieto tekee näkyväksi hallinnan kannalta relevantteja kohteita ja päämääriä, sekä miten subjektit muotoutuvat elinikäisinä oppijoina suhteessa yhteiskunnallisen hallinnan mentaliteettiin ja aikuiskasvatukselliseen asiantuntijatietoon.

Aikuiskasvatus 4/2006, Vol. 26.

Saari Antti (2006).

The Panopticon of Lifelong Learning

In the discourse on lifelong learning, there is much discussion of recent changes in societal structures, such as the disintegration of the salaried-work society, increasing international competition and the move towards an information society. In this context, lifelong learning becomes a way to conceptualise the conditions of learning in present society.

This article attempts to look at this discourse from a new perspective, interpreting lifelong learning through the framework provided by the French philosopher and historian Michel Foucault and educational researchers using the Foucauldian perspective. When analysing the history of modern uses of power, Foucault writes about the Panopticon, an apparatus used for the pedagogical subordination of individuals and the production of knowledge in the human sciences, formed with-in disciplinary institutions such as factories, schools and prisons.

According to Foucauldian theorists, this perspective allows us to analyse the discourse on lifelong learning, its continuities and changes, in relation to the traditions of modern power and control. A Foucauldian analysis of power and control takes into consideration three intersecting dimensions: scientific knowledge, subordination, and forms of subjectification. Such an analysis can be used to question how expert knowledge exposes objects and goals relevant to subordination, as well as how subjects are being formed as lifelong learners in relation to social power and control and expert knowledge in adult education.